

تأملی بر زندگی در دنیای الکترونیک

فاطمه قاسمی
کارشناس ارشد فناوری آموزشی
سرگروه آموزش ابتدایی استان فارس

امروزه دانش‌آموزان زمان زیادی را در فضای مجازی سپری می‌کنند. وقتی کودکان در دوران دیجیتال رشد می‌کنند، لازم است با معیارهای مناسب و مسئولانه زندگی الکترونیکی نیز آشنا شوند. اینترنت تنها فضایی را برای رشد مصنوعی فراهم نکرده است، بلکه این رشد به واقع در فضای اینترنتی رخ می‌دهد.

اینترنت رسانه انتقال مسائل اجتماعی، سیاسی، خانوادگی و اقتصادی شده است. نفوذ آن در زندگی روز به روز در حال گسترش است و قدرت آن در شکل‌دهی ارتباطات و حفظ آن روز به روز بیشتر می‌شود. فناوری در آموزش شغل‌یابی، استخدام، و مهارت‌های شغلی هم مثل شرکت در جلسات اینترنتی، یکی از ضرورت‌های حفظ شغل است. بنابراین، مهارت‌های استفاده از اینترنت یکی از راه‌های مهم موفقیت دانش‌آموزان است. آموزش مهارت‌های شهر وندی، فراگیرنده راه‌به‌دانش، مهارت‌ها و منابعی مجهز می‌کند که یادگیرنده مادام‌العمر باشد.

* مهارت‌های شهروندی الکترونیک

/ مهارت همدلی. از آنجا که

ارتباطات در اینترنت بیش از هر چیز دیگر بر گفتار مبتنی است، افراد باید بتوانند دنیای دیگران را درک کنند. لذا معلمان علاوه بر آموزش همدلی، باید آن را به صورت عملی در فضای مجازی نیز آموزش دهند.

/ درک کاربر از اینترنت. دانش آموزان باید بدانند، اکثر وبگاه‌هایی که به آن‌ها سرکشی می‌کنند، قدرت ردیابی کاربر را دارند.

فراگیرندگان باید نحوه حفظ امنیتشان در فضای مجازی را بیاموزند. دانش آموزان هم باید با دو گروه شهروندان الکترونیک خوب و بد آشنا شوند.

/ تشخیص خبرهای جعلی از واقعی. خبرهای جعلی خبرهایی هستند که به طور عمدی دچار انحراف و از واقعیت دور شده‌اند. دانش آموز باید بتواند چنین خبرهایی را تشخیص دهد و در دام عواقب ناشی از پذیرفتن آن‌ها قرار نگیرد.

/ بهره‌گیری صحیح از فناوری اطلاعات. امروزه دستیابی به اطلاعات، فرهنگ‌نامه‌ها، دایره‌المعارف‌ها و سایر منابع اطلاعاتی با کلیک چند دکمه امکان‌پذیر شده است. در واقع، دستیابی به اطلاعات بیش از هر دوره آسان شده است. لذا دانش آموزان با چالش‌های غریب‌ال و فهم‌انبوه اطلاعاتی روبه‌رو هستند که باید به دانش استفاده از اطلاعات مفید از آن میان دست یابند. با توجه به دسترسی آسان به اینترنت، باید بتوان از این اطلاعات به طور مؤثر بهره‌برد. امروزه دستیابی به اطلاعات و استفاده از منابع آن با میزان مسئولیت‌پذیری در فضای مجازی هماهنگ نیست. دانش آموزان باید روش‌های عاقلانه بهره‌گیری صحیح و منطقی از قدرت حاصل از فناوری اطلاعات را بیاموزند تا به موفقیت بلندمدت دست یابند.

/ کلاه برداری‌های اینترنتی است که هم‌زمان با استفاده از آن ممکن است برای دانش آموز رخ دهد یا او را با آن درگیر کند.

/ مواجهه با کلاه برداری‌های الکترونیکی. این موضوع ضرورت آموزش برقراری ارتباط مسئولانه و مبتنی بر آداب معاشرت اجتماعی را برای دانش آموز برجسته می‌کند.

آموزش حفظ امنیت برخط یکی از حوزه‌های آموزشی مهم در زمینه شهروندی دیجیتال است. دانش آموزان باید بیاموزند چگونه با استفاده از وبگاه‌های مناسب از خودشان و هویتشان مراقبت کنند. همچنین چگونه از اطلاعات فردی خودشان در زندگی الکترونیکی محافظت کنند. معلمان در آموزش روزمره‌شان باید در خصوص رخنه‌ها (هکرها)، ویروس‌ها و انواع سرقت‌ها در فضای الکترونیکی به دانش آموزان نکاتی بیاموزند.

/ پیروی از قوانین روشن کاربرد اینترنت. دانش آموزان باید فهرست قوانین لازم برای استفاده از فضای اینترنت را داشته باشند، در خصوص آن‌ها آموزش ببینند و از آن‌ها استفاده کنند.

/ حفظ رفتارهای اخلاقی. به دانش آموزان آموزش‌هایی داده شود که بتوانند رفتارهای اخلاقی در فضای مجازی را حفظ کنند.

/ اطلاع از سرقت علمی و عواقب آن. دانش آموزان حتماً باید قوانین روشن و عواقب استفاده نامناسب از منابع علمی در اینترنت را بیاموزند.

/ حفظ سلامت روان و جسم. فلسفه تعلیم و تربیت بر حفظ سلامت روان و جسم دانش آموزان تأکید دارد. دانش آموزان باید بیاموزند، سلامت جسمی و روانی‌شان بسیار مهم است و آن‌ها نباید قربانی استفاده بیش از حد از فضای مجازی شوند. دانش آموزان باید از مزایا و خطرات برخط بودن بیش از اندازه آگاه باشند.

/ آگاهی از نحوه صحیح نشستن مقابل دستگاه‌های رایانه‌ای و همین‌طور استفاده از تلفن همراه.

/ محدود کردن زمان برخط بودن. دانش آموزان را تشویق کنید زمان برخط بودن را محدود کنند و اوقات فراغت خود را به ورزش، تغذیه مناسب و سرحال شدن اختصاص دهند.

* سخن پایانی

شهروندی الکترونیک به کاربرد مسئولانه فناوری توسط کسانی اشاره دارد که به طور منظم و مؤثر از رایانه، اینترنت و ابزارهای دیجیتال برای مشارکت در سطوح گوناگون در جامعه، سیاست، اقتصاد و امور اجتماعی استفاده می‌کنند. اصول و مبانی تربیت شهروند الکترونیک نیز همانند سایر مبانی تربیتی نیازمند آموزش صحیح است و انجام این آموزش از سنین ابتدایی آموزش کودکان و در سایه نظام تعلیم و تربیت رسمی، از ضروریات این عصر به شمار می‌رود. *

برای آشنایی بیشتر با ویژگی‌های شهروندی الکترونیک در زمینه‌ها
پوشش کنید.